

TEMA 2. SHE IN NFE digitalne platforme

CO¹
LABOURative
LAB

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Izvedba tega projekta je financirana s strani Evropske komisije. Vsebina publikacije je izključno odgovornost avtorja in v nobenem primeru ne predstavlja stališč Evropske komisije.

KAZALO

Uvod	1
<i>Ekonomija platform. Mednarodne platforme</i>	3
Kategorizacija na Sliki 1 prikazuje pregled nekaterih oblik ekonomije delitve, vključno s platformami za digitalne storitve in platformami za lokacijske storitve (nastanitev, prevoz, dostava in gospodinjske storitve). V bistvu je mogoče razlikovati med tremi širšimi kategorijami platform za digitalne storitve:	4
Večnamenske platforme ali trg samostojnih delavcev - ponavadi delujejo na podlagi ponudb	4
Specializirane platforme - običajno temeljijo na natečaju ali prodajajo gotove izdelke	5
Platforme za mikro delo - običajno imajo kosovne cene	6
Storitve, ki temeljijo na lokaciji	7
Gospodinjske storitve	7
Prevoz	7
Nastanitve	8
Ne-profitne delitvene platforme	8
<i>Nacionalne platforme</i>	10
Grčija:	10
Slovenija:	12
Bolgarija:	14
Španija:	16
Avstrija:	21
<i>Možnosti za podjetnike</i>	23
<i>Študijski primeri</i>	24
<i>Video</i>	25
<i>Dodatno branje</i>	26

Uvod

O čem govorimo v tem poglavju?

V tem poglavju je poudarek na spletnih platformah, predstavljenih v TEMI 1. V prvem poglavju je pregled mednarodnih spletnih platform in kratki povetek delovanja teh platform. Pomembno za mednarodne platforme je, da ponujajo svoje storitve v več različnih jezikih. To je glavna razlika z naslednjim razdelkom, kjer so prikazane nacionalne platforme. V obeh razdelkih je poudarek najprej na platformah za digitalne storitve in nato na platformah za lokacijske storitve. To poglavje se zaključuje s primeri neprofitnih platform.

Zakaj je ta tema zanimiva?

Gradivo za Temo 4 daje potencialnim uporabnikom nekaj osnovnih smernic uporabe tako nacionalnih kot mednarodnih platform za digitalne storitve, lokacijske storitve in predstavi neprofitne platforme. Prav tako prikazujemo, kako delujejo in ponujamo primere. Za uporabnike, ki že sodelujejo na digitalnih platformah, ta delavnica ponuja nekaj novih vpogledov in podrobne informacije o razpoložljivih modelih platform. Prav tako pa se lahko novi interesenti odločijo za odprtje profila na eni od predlaganih platform, da tako pridobijo začetne izkušnje v delovanju platform.

S predstavitvijo širše slike o nacionalnih in mednarodnih platformah želimo omogočiti novim in morda že izkušenim uporabnikom platform, dati možnost, da ocenijo svoj položaj, da bi morebiti bolje izbrali platformo, na kateri si želijo delati.

Kaj se bomo tu naučili?

- Katere vrste platforme obstajajo
- O mednarodnih platformah za digitalne storitve
- O mednarodnih platformah za lokacijske storitve
- O mednarodnih neprofitnih platformah
- O nacionalnih platformah za digitalne storitve
- o nacionalnih platformah, ki temeljijo na storitvah, oziroma, ki temeljijo na prodaji

Dodana vrednost za

- **Brezposelne osebe**

Izvedeli boste o zanimivih obstoječih spletnih platformah. Dobite boste široko sliko o nacionalnih in mednarodnih platformah; na podlagi katerih lahko izberete primerno okolje, kjer si boste ustvarili lastne izkušnje.

- **podjetnike**

Izvedeli boste katera področja oziroma sektorje pokrivajo določene platforme, da boste lažje pozicionirali lastne zamisli in morebitne nove start-up(e). Primeri, ki so

navedeni v tem poročili, nudijo tudi vpogled v sisteme razvrščanja, plačevanja ali ujemanja obstoječih platform.

Tako boste pridobili znanje o obstoječih platformah in njihovem pomenu za vas.

- **Kadrovske strokovnjake**

Kadrovski strokovnjaki se lahko naučijo, kako uporabljati spletne platforme ter na ta način iščejo zunanje izvajalce del.

Kaj bomo lahko počeli po osvojitvi teh znanj?

- Izberali ustrezno nacionalno ali mednarodno platformo
- Spoznali osnovno strukturo
- Razumetli pravila
- Se vključili v delo na platformi.

Kaj najdemo v tem poglavju?

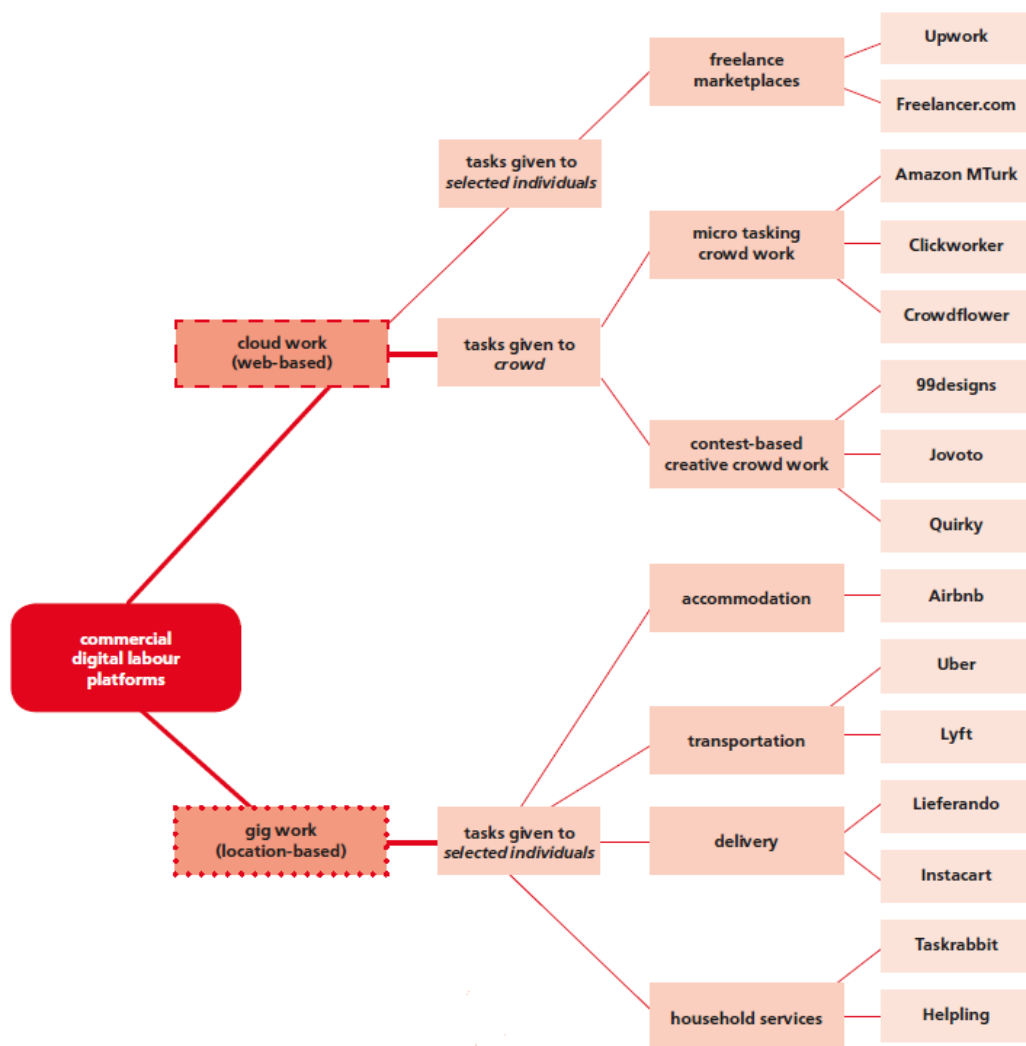
- ❖ **Material; PDF**
- ❖ **Prezentacije; ppt.**
- ❖ **Praktične vaje**

Ekonomija platform. Mednarodne platforme

Digitalne storitve

Kot je navedeno pod Temo 1, obstaja veliko različnih platform z različnimi poslovnimi modeli. Platforme za digitalne storitve se osredotočajo na storitve in izdelke, ki jih je mogoče preprosto digitalizirati. Široka kategorizacija digitalnih storitev vključuje večnamenske platforme, npr. administrativne in poslovne naloge, ustvarjalne naloge, programiranje, trženje, prevajanje, mikro opravila itd., pa tudi specializirane platforme za specifične naloge in storitve. Na trgu platform za digitalne storitve v veliki meri prevladujejo mednarodni akterji.

Slika 1

Kategorizacija Crowdwork (množično delo) s primeri mednarodnih platform. (Schmidt, 2017, str. 7)

Kategorizacija na Sliki 1 prikazuje pregled nekaterih oblik ekonomije delitve, vključno s platformami za digitalne storitve in platformami za lokacijske storitve (nastanitev, prevoz, dostava in gospodinjske storitve). V bistvu je mogoče razlikovati med tremi širšimi kategorijami platform za digitalne storitve:

Večnamenske platforme ali trg samostojnih delavcev - ponavadi delujejo na podlagi ponudb

Velike večnamenske platforme (tržnice samostojnih delavcev na zgornji sliki), ki so dejavne v Evropi, so na primer "**Upwork**" (prej Odesk in Elance), "**Freelancer**" ali "**People on Hour**". Na teh platformah lahko ljudje objavijo številne naloge. To vrsto

platform se lahko opiše kot tržnico samostojnih delavcev (freelance marketing) (Schmidt, 2017), kjer postopek ujemanja med odjemalcem in delavcem običajno obsega informiranje o delovnem mestu, ki ga je objavil naročnik, ali delovno ponudbo, ki jo je objavil delavec. Na teh večnamenskih platformah so skupni tudi poslovni modeli, ki temeljijo na natečajih.

Delavci na takšnih platformah predstavijo svoj profil, kjer lahko omenijo pomembne, delovne izkušnje, kot so kvalifikacije in spretnosti. Stranke ali delodajalci lahko na spletu objavijo projektne informacije, ki prikazujejo temeljne naloge, kot so želeni izid, časovni okvir, mejnike in morda cenovno območje. Na primer, plačilo je lahko določeno s cena za celoten projekt. Večinoma pa delavci določijo svoje cene, pogosto urne postavke. Potem obstajajo dve možnosti: odjemalec pregleda vse spletne delavce na platformi in povabi vse, da sodelujejo v projektu, ali pa odjemalec samo objavi informacijo preko spleta in čaka, dokler se delavci "prijavijo". Odjemalec lahko nato izbere delavca, obe stranki se lahko pogajajo o odprtih vprašanjih, nato pa lahko delavec začne z delom. V večini primerov, je to čas, ko odjemalec prenese denar na platformo. Platforma deponira denar, dokler ni delo opravljeno. Ko je delo opravljeno, lahko stranka zahteva popravke. Nato platforma posreduje denar delavcu. Na koncu lahko stranka oceni delavca in napiše revizijo, ki se nato objavi na profilu delavca (Schörpf et al., 2017).

Specializirane platforme - običajno temeljijo na natečaju ali prodajajo gotove izdelke

Poleg večnamenskih platform poznamo tudi specializirane platforme za določen niz nalog, ponavadi gre za programiranje ali na področju umetnosti. Velike mednarodne platforme za ustvarjalne naloge so "**99designs**", "**Fiverr**", "**Designcrowd**" ali "**Crowdspring**". Za te platforme je običajno, da odjemalci predstavijo natečaj in izberejo samo zmagovalni dizajn ali izdelek. Vendar pa je prodaja fiksnih izdelkov ali jasno opredeljenih storitev za določen znesek prav tako pogosta, kot je to mogoče na **fiverr**-ju.

V nasprotju s platformami, ki temeljijo na ponudbi, stranke na natečajnih platformah začnejo natečaj tako, da določijo projekt (čim bolj natančno) za fiksno ceno in po tem, ko objavijo spletno informacijo, čakajo na to, da delavci oddajo končne ali skoraj končane izdelke. Stranke lahko izberejo eno (ali več) zmagovalnih prispevkov, zahtevajo nekaj (manjših) popravkov ali prilagoditev in plačajo nagrado. Delavci, ki niso izbrani kot zmagovalci, se jim ne plača (Schörpf et al., 2017).

Prodaja že pripravljenih izdelkov ali storitev na platformah deluje drugače: delavci lahko ponudijo že izdelane izdelke, kot so modeli, posnetki, video posnetki, logotipi itd., na prodajnih mestih platforme po fiksni ceni.

Platforme za mikro delo - običajno imajo kosovne cene

Mikro delovne platforme zagotavljajo ujemanje med enim odjemalcem in potencialno veliko različnimi delavci. Znane mednarodne platforme za mikro naloge so "**Clickworker**", "**Amazon Mechanical Turk**" (omejen pomen za Evropo, saj je plačilo na voljo samo v Amazon vovcherjih) ali "**Crowdfunder**". Naloge na teh platformah so zelo majhne in jih je mogoče izvesti v nekaj sekundah ali minutah in so vsakič nagrajene. Postopek ujemanja je v veliki meri avtomatiziran.

Ta vrsta dela je pogosta za enostavna in ponavljajoča se administrativno dela. Primeri so digitalizacija računov, kategorizacija slik ali dokončanje anket. Pomembno je, da so te naloge zelo standardizirane. Stranke morajo pripraviti naloge, preden jih objavijo na spletu. Razstaviti morajo projekte v majhne module, ki jih je mogoče obdelati na daljavo in neodvisno od vpletenih delavcev. Ta priprava je lahko zahtevna in dolgotrajna, zato je delo zunanjih izvajalcev na mikro delovnih platformah morda le možnost, če je treba obdelati velike količine podatkov (Brawley & Pury, 2016; Fort et al., 2011).

Tu smo predstavili najpogostejše oblike platform za digitalne storitve, v naslednjem razdelku pa so predstavljeni mednarodni primeri lokacijskih storitev.

Storitve, ki temeljijo na lokaciji

Lokacijske storitve, znane tudi kot gig-gospodarstvo, so se hitro razširile v preteklih letih. Platforme za te storitve se ne osredotočajo na izdelke, ki jih je mogoče digitalizirati, temveč na storitve, ki jih je treba izvesti na določeni lokaciji. Posredovanje preko internet, prek spletne platforme med delodajalci ali strankami ter zaposlenimi ali delavci je spet glavna značilnost spletnih platform za storitve, ki temeljijo na lokaciji. Ponavadi takšne storitve zahtevajo določeno obliko delovne opreme, kot so orodja, avtomobili ali kolesa, prav tako pa je bistveno, da je oseba, ki izvaja storitev, sposobna in usposobljena za opravljanje dela, npr. mora imeti vozniško dovoljenje ali je kvalificirana kot obrtnik. Posredovanje lokacijskih storitev je pogosto posredovano preko aplikacije, vendar ne vedno. Obstajajo trije široki sklopi lokacijskega dela, ki se izvaja preko spletnih platform: gospodinske storitve, prevozi in dostave ter nastanitve.

Gospodinske storitve

Poznamo široko paleto gospodinskih storitev, ki so na voljo na spletu, od čiščenja, preprostih popravil, sprehajanja ali nabave špecerije do nalog, ki običajno zahtevajo določene kvalifikacije, kot so gradnja, vodoinštalaterstvo, električno delo ali administracija osebnih računov. Na tem področju obstaja le nekaj mednarodnih podjetij, večina platform se specializira za eno državo. Obstajajo "**Taskrabbit**", "**Bizzby**" ali "**Fantastic Services**" v Združenem kraljestvu, "**MyHammer**" v Avstriji in Nemčiji, "**Douleutaras**" v Grčiji ali "**Maistorplus**" v Bolgariji (za več informacij si oglejte poglavje Nacionalne platforme).

Pri uporabi platforme za gospodinske storitve lahko stranke objavijo informacijo o službi ali filtrirajo navedene delavce, da najdejo primerno ponudbo v njihovi bližini. Dejanska oddaljenost od odjemalca do izvajalca je pomemben dejavnik pri tej vrsti posredovanega dela. Delavci na drugi strani so lahko posamezniki ali podjetja.

Prevoz

Trg storitev, ki temelji na prevozu in dostavi, se je v zadnjih nekaj letih znatno povečal. V prometu je najbolj znana mednarodna platforma "**Uber**". V Evropi so dejavni

nekateri manjši konkurenti, kot so "**MyTaxi**", "**Zipcar**" ali "**BlaBlaCar**" (kar je namenjeno avtomobilskemu prevozu), vendar je "**Uber**" edina aplikacija, ki je na voljo v več evropskih državah. Pri dostavi hrane so veliki mednarodni akterji **Deliveroo** in **Foodora**.

Stranke lahko uporabijo aplikacijo in naročijo voznika ali pa jim dostavijo izdelek. Aplikacija avtomatsko najde najbližjega razpoložljivega voznika, cena se oblikuje na podlagi pokritosti in na podlagi nekaterih drugih spremenljivk (kot so dan, pokritost območja, razpoložljivi vozniki / avtomobili, povpraševanje itd.). Kako se ljudje sami lahko vključijo kot vozniki se pa razlikuje od države do države, odvisno od nacionalnih zakonov in predpisov. V zadnjih letih so se napetosti glede voznikov povečale, kot je razvidno npr. iz stavke voznikov Foodora v Italiji (Tassinari & Maccarrone, 2017).

Nastanitve

Podobno kot za prevoz, velja tudi za najem nepremičnin, da te storitve v zadnjih letih naraščajo. Veliki mednarodni akterji so "**Airbnb**" ali "**Wimdu**". Pri oddajanju nepremičnin se lahko najemodajalci, ki imajo stalno ali začasno neizkoriščeno nepremičnino, prijavijo v aplikacijo, ki opisuje njihove sobe, stanovanja ali hiše. Dodajo slike in določijo dnevno, tedensko ali mesečno ceno za najem nepremičnine. Potencialni najemniki lahko po številnih filtrih izberejo želeno nepremičnino (glede na ceno, standard, itd.). Ko pregledajo vse razpoložljive nepremičnine se lahko odločijo za stik z najemodajalcem. Pogodbenika se nato dogovorita o pogojih (običajno prek aplikacije). Pristojbina za platformo je delež cene. Podobno kot druge platforme tudi ta omogoča medsebojno ocenjevanje.

Ker ljudje v prvi vrsti potrebujejo nepremičnino, je ta možnost vključevanja v ekonomijo delitve za brezposelne osebe problematična.

Ne-profitne delitvene platforme

Do sedaj smo razpravljali o digitalnih storitvah, preko spletnih platform, in obravnavali smo platforme, ki so lokacijsko omejen, ujemanje strank in delavcev je posredovano preko spletnih platform. Tretja možnost pa so spletne platforme, ki ustrezajo ponudbi

in povpraševanju neprofitnih storitev (Cohen & Kietzmann, 2014), imenovane tudi resnične ali "ta prava" oblika ekonomije delitve. Te vrste storitev se lahko izvajajo le na spletu ali pa so lokacijsko omejene. Ena od prvih platform, ki je uporabljala ta model, je "**Couchsurfing**", kjer so ljudje brezplačno ponujali spalni prostor (svoj kavč) za druge. Drugi neprofitni model je "**timebanks**", kjer ljudje nudijo svoje delo in sprejmejo čas kot plačilo, ki se lahko zamenja za čas drugih ljudi. Druge možnosti te vrste ekonomije delitve je delitev (delovne) opreme ali prostorov skupne rabe, kot sonpr. kolesarske trgovine. Mnoge izmenjave gospodarskih storitev se opirajo na mrežo zaupanja in dober odnos med uporabniki, zato se te pobude najpogosteje začnejo v lokalni skupnosti.

Nacionalne platforme

Grčija:

- **“Jamjar”**(www.jamjar.com)je spletna stran, na kateri ljudje ponujajo in prodajajo svoje izdelke. V glavnem se platforma uporablja za prodajo (ročno izdelanega) nakita. Ta platforma omogoča preprost dostop do izdelkov za ljudi, ki so že aktivni v umetniški obrti. Takšne platforme omogočajo razširitev potencialnih kupcev in olajšajo obdelavo plačil in dostave.
- **“StayInAthens”** (www.stayinathens.com) je platforma za najem stanovanja kot tudi za namestitve študentov. Brezpogojni predpogoj je lastništvo nepremičnine, kar je za mnoge brezposelne ovira.
- **“Microdeals”** (www.microdeals.gr) je vzorna množična platforma za male digitalne storitve, primerljiva s "Freelancer", "Upwork" ali "Crowdfunder". Ljudje lahko ponudijo svoje storitve po standardnih cenah (od 5 do 50 evrov na projekt). Ponujene storitve vključujejo številne različne administrativne naloge, kot so pisanje besedil, vnos podatkov, prevodi, socialni marketing in tudi ustvarjalne naloge, kot so video posnetki in glasovni posnetki ter avdio produkcija.
- **“Douleutas”** (www.douleutas.gr) Zdi se, da je spletna stran namenjena gospodinjskim storitvam. Vendar pa v nasprotju z drugimi platformami, vključenimi v ta povzetek, se "Douleutas" ne nanaša na množične delavce, tj. anonimne ljudi, ki delajo prek interneta, temveč na poklicne ponudnike storitev. Torej, ljudje lahko najdejo delo na tej platformi, samo če že imajo podjetje. Platforma ima 2.000 usposobljenih delavcev, ki delajo za 20.000 strank. Ker ima platforma niz rednih delavcev, se lahko razmerje med zaposlovanjem in samozaposlovanjem v prihodnosti izkaže za težko.

- **Carpooling** (www.carpooling.gr) povezuje potnike za skupna potovanja, vendar je ni mogoče uporabiti za ustvarjanje dohodka.
- **Hopinside** (hopinside.com) je aplikacija za skupno vožnjo, avtomatsko ujemanju ljudi za delitev vožnje z avtomobilom. Ljudje, ki imajo isto pot, se lahko povežejo in potujejo skupaj v enem vozilu.

Tabela 3 Platforme v Grčiji

Podjetje/platforma	Tip	Uporabna za	Pomembnost
Jamjar	prodaja izdelkov	prodaja izdelkov	da
Microdeals	množična zaposlitev	spletne storitve	da
Douleutaras	lokalna storitev	lokalne storitve	da
Carpooling	prevoz	delitev prevoza	omejeno
Hopinside	prevoz	delitev prevoza	omejeno
StayInAthens	namestitev	najem	odvisno

Slovenija:

Ena od prvih spletnih platform s sedežem v Sloveniji je "**Prevoz**" (www.prevoz.org), ki povezuje ljudi za prevoz. Aplikacija povezuje voznika in potnika v isti smeri. Voznik lahko zaračuna pristojbino potniku glede na razdaljo, ki jo pokriva.

Brezposelnim osebam, ki se želijo samozaposliti, je morda to možnost le, če imajo avtomobil in vozniško dovoljenje.

"**Mojmojster**" (www.mojmojster.net) je ustanovila skupina arhitektov, gradbenikov, ekonomistov in strokovnjakov IKT. Ekipo združuje znanje gradnje s spletno tehnologijo, ki pomaga uporabnikom, da najdejo izvajalca in tako olajšajo delo vlagateljev ali tistih, ki gradijo ali obnavljajo. Uporabniki lahko na spletnem mestu najdejo preverjeno podjetje ali uporabijo ekipo, da najdejo izvajalca. Shranijo se zapisi izvajalcev in obrtnikov ter njihove reference, ocene in povratne informacije strank. "Mojmojster" je razvil iskalnik in imenik, kjer je iskalna baza, ki vsebuje več tisoč izvajalcev. Mogoče filtrirati je po več kriterijih, kot sta velikost projekta ali lokacija.

Ljudje, ki iščejo delo, lahko ponudijo svoje delo na spletu, vendar so potrebni posebne spretnosti in morebitne kvalifikacije.

- "**Prevodi**" (www.prevodi.si) ponuja prevod z ekipo 50 prevajalcev. Zdi se, da so prevajalci zaposleni na platformi, zato, če samozaposlitev ni možnost, bi lahko ljudje sodelovali na tej spletni strani.
- "**Bicikelj**" (www.bicikelj.si) deluje kot posredniška platforma za prevoz s kolesi. Obstaja v številnih evropskih mestih: v mestu obstaja več postaj in registrirani uporabniki lahko ta kolesa vzamejo za majhen prispevek za omejeno časovno obdobje. Ljudje lahko potujejo samo od ene postaje do drugo, saj morajo kolo na koncu svoje postaje vrniti. Pobuda je neprofitna in javno financirana.

Brezposelne osebe nemorejo zaslužiti s to pobudo, vendar lahko uporabljajo storitev za zmanjšanje stroškov prevoza.

Tabela 4 Platforme v Sloveniji

Podjetje/platforma	Tip	Uporabna za	Pomembnost
Mojmojster	lokalnastoritev	ni delo na spletu (obrtništvo)	da
Prevodi	množična zaposlitev	prevodi	da (samozaposleni)
Bicikelj	prevozi	javna delitev koles	omejeno
Prevoz	prevozi	prevozi	omejeno

Bolgarija:

V Bolgariji se zdi, da je ekodnomija delitve v razvojni in zgodnji fazi, mnoge od spodaj naštetih platform so v fazi testiranja ali ideje.

- **"CarAmigo"** (www.caramigo.eu) in **ComboRides** (www.comorides.com) sta platformi za povezovanje voznikov in potnikov. CarAmigo zaračuna 30% prevoznih pristojbin za zavarovanje in vzdrževanje spletnega mesta itd.
- **"Maistorplus"** (www.maistorplus.com) povezuje delavce in stranke za različne storitve, ki se izvajajo v obliki stika, kot sta arhitektura in gradbeništvo, popravila avtomobilov, oblikovanje notranjih prostorov, mizarstvo itd. Posamezniki ali podjetja se lahko prijavijo na platformi in ponujajo svoje storitve, stranke pa lahko stopijo v stik z njimi in se dogovorijo o nalogi. Podobno lahko stranke objavijo ponudbo za nalogo na platformi. Platforma ima več kot 5.000 registriranih uporabnikov, plačilo se izvede po dokončani nalogi ali projektu. Samozaposlovanje je mogoče, če se prijavite na platformo in delate kot obrtnik. Za številne storitve bo potrebna določena oblika usposobljenosti.
- **"Red Lemon"** je platforma za administrativne naloge in je v fazi pred objavo in še ni dostopna javnosti.
- **"IamFree"** (www.iamfree.pro) osredotoča se na osebne storitve in naloge. Trenutno je na spletnem mestu registriranih okrog 1.000 ljudi, vendar ne deluje več.
- **"Wedo"** (www.wedo.bg) Zdi se, da je to platforma z alternativno valuto (časovna banka), kjer lahko ljudje pomagajo drugim ljudem ali delajo zanje nekaj ur. Zamisel je, da je ta delovni čas namenjen njihovem plačilu. Storitve, ki jih pokrivajo, so administrativne narave, kot so tajniška dela, razširila pa se tudi na gospodinjske storitve, sprehajanje hišnih ljubljencev itd. Vendar platforma trenutno ne deluje.

- “Domashen-maistor” (www.domashen-maistor.com) je posrednik, ki se osredotoča na avtomobilске storitve in gospodinjske storitve. Ponujene storitve segajo od letnega tehničnega pregleda osebnega avtomobila, komuniciranja z zavarovalnicami, avtomobilskih storitev itd. Plačilo znaša 15BGN na uro in se zdi, da imamo tukaj tradicionalno podjetje (z zaposlenimi), ne pa s posredovanjem prek platforme. Tako je ta storitev omejena na samozaposlitev.

Tabela 5 Platforme v Bolgariji

Podjetje/platforma	Tip	Uporabna za	Pomembnost
CarAmigo	prevoz	delitev prevoza	omejeno
ComboRides	prevoz	delitev prevoza	omejeno
Maistorplus	Offline storitev	gospodinjske storitve	da
Red Lemon	Online storitev	administrativna dela	da, omejena uporabnost
IamFree	Offline storitev	osebna storivena dejavnost	da, vendar ne dela
Wedo	Časovna banka	ni specificirano	Ne, ne dela
Domashen-maistor	Traditional company	popravila	nobene

Španija:

V južnoevropskih državah se resnična ekonomija delitve (neprofitna) močno uveljavila v letih krize (2008) predvsem zaradi visoke brezposelnosti. Kot že omenjeno, uporaba teh platform ne ustvarja dohodka, tako da samozaposlovanje v tem sektorju ni mogoče. Kljub temu je morda koristno vedeti o razpoložljivih storitvah in platformah, saj lahko pomaga zmanjšati administrativne stroške in na koncu morda vodi tudi do samozaposlitve.

- **“Railpanda”** je platforma za izmenjavo, ki povezuje potnike z vlakom. Ljudje, ki so kupili vozovnico, vendar ne morejo potovati, lahko ponudijo svojo vozovnico na platformi in jo prodajo. Ceno vozovnice je znižana za 3% in dodano je 0,35 € provizije. Postopek na platformi je naslednji: Prodajalci v platformi brezplačno naložijo ali opišejo podrobnosti vstopnice. Kupci lahko kupijo vozovnico, navedeno na platformi, in plačajo s kreditno kartico. Ko je potovanje opravljeno, Railpanda prenese denar na račun prodajalca.
- **“Glovo”** je aplikacija za kurirsko službo. Ljudje ("glovers") uporabljajo motocikle ali kolesa, da lahko opravijo številne zadolžitve (dostava hrane, živila ali drugo nakupovanje). Kupci ali stranke lahko uporabljajo aplikacijo in lahko določijo njihovo potrebo in lokacijo. Plačilo poteka preko aplikacije, za vsako transakcijo pa je fiksna pristojbina, odvisno od trgovine / restavracije (okoli 5,50 EUR).

Brezposelne osebe se lahko vključijo kot samozaposleni kolesarji z uporabo te aplikacije. Za izvajanje storitve morajo imeti lastno prevozno sredstvo (kolo ali motorno kolo) in vozniško dovoljenje (motorno kolo). Ljudje na platformi niso formalno zaposleni, temveč delajo in so registrirani kot samozaposleni in morajo svoje prihodke prijaviti. Glovo je dober primer, kako lahko brezposelne osebe preidejo med samozaposlene.

- **“Milingual”** je platforma za učenje jezikov. Strankam ponuja možnost, da se povežejo z ljudi, ki govorijo različne jezike, ne da bi se premaknili. Milingual

gradi spletno skupnost, ki se materializira brez povezave: imajo matrne govornike - profesorje in sporazume za najem prostorov (bari, publi ...), kjer poteka učenje. Študenti lahko rezervirajo pouk v različnih okoljih, bodisi v majhnih skupinah ali 1 na 1. Zainteresirani ljudje se lahko prijavijo na spletni strani. Storitve se plača samo, če jo uporabite. Ko se študentje prijavijo in vnesejo svoje želje, dobijo e-poštno sporočilo s podrobnostmi. Morajo iti na kraj, ki so ga izbrali; učitelj jih bo čakal. Zdi se, da platforma omogoča tudi izmenjavo gradiv na spletu, na primer učitelji lahko zagotovijo povratne informacije in podajo pripombe. Platforma ima potencial za brezposelne osebe z visokošolsko izobrazbo in znanjem jezikov (razpoložljivi jeziki so trenutno angleščina, francoščina, nemščina, španščina, portugalščina, italijanščina in kitajščina). Ti se lahko vpišejo kot učitelji. Ni jasno, ali so učitelji uradno zaposleni na platformi ali če so samozaposleni in kako zagotavljajo kakovost.

- Druga platforma, ki se osredotoča na usposabljanje, je "**Tutellus**". Povezuje učitelje in študente z video vsebinami. Tutellus je največja platforma v španskem svetu. S tisočimi videoposnetki in milijoni študentov lahko Tutellus uporabljate na tri načine. Učite se kot študent, poučujete ali oglašujete (zaslužite denar kot podružnica). »Poučevanje« deluje tako, da ustvarjate lastne videoposnetke in jih postavite na platformo, poleg tega pa se lahko ljudje oglašujejo preko blogov ali drugih načinov. Na platformi so vnaprej določeni nizi razredov za več tem. Platforma vam zaračuna 30%. Sodelovanje na platformi kot učitelj ali prodajalec izobraževalnih videoposnetkov je razmeroma enostavno, zahteva IT opremo (računalnik, spletna kamera, mikrofoni ali pametni telefon / tablični računalnik) in internetno povezavo. Visokošolska izobrazba ni obvezna, vsekakor pa pomaga pri zagotavljanju gradiv za usposabljanje. Ta način vključevanja v gig-gospodarstvo je lahko obetaven za študente, ki premoščajo vrzeli po diplomi ali starejšim, ki že imajo izkušnje na področju izobraževanja.

-
- **“Relendo”** je platforma za izposojevanje izdelkov med ljudmi v isti coni. S pomočjo Relendo si lahko ljudje izposodijo veliko različnih stvari, kot so fotografska in video oprema, elektronika, športna oprema, instrumenti, vozila in še veliko več. Družba Relendo zaračuna provizijo v višini 20% vsake transakcije. To je morda priložnost za ljudi, ki že imajo kakšno opremo. Po drugi strani pa ta oblika samozaposlitve ni trajnostna.
 - **“Etece”** je platforma za strokovne storitve. Obstajajo širok nabor ponujenih storitev, širše kategorije so popravila stanovanj, odstranitev in prevoz, pisarniške storitve, gospodinjska popravila, storitve prireditelj in druge strokovne storitve. Ideja je, da se ljudem, ki delajo na teh področjih, ujema s strankami v regijah Madrid, Barcelona, Valencia, Sevilla, Malaga, Zaragoza in Bilbao. Postopek je zasnovan na ponudbi: stranke objavljajo svoje zahteve za službo (opis delovnega mesta, časovni okvir, cena, lokacija). Obstajata dva računa: Etece izda račun za posredovalne storitve delavcu, ki pa bo izdal drug račun neposredno stranki za opravljanje storitev. Plačilo je na uro ali na dokončan projekt. Cena platforme je 23% za ceno, dogovorjeno med stranko in stranko. Vsi dodatni stroški, ki nastanejo zaradi izvajanja naloge ne bodo vplivali na provizijo. Brezposelne osebe lahko preko platforme delajo kot usposobljeni delavci, ki opravljajo različne storitve. Treba je razlikovati med "preprostimi" službami na področju prevoza, popravil stanovanj ali gospodinjskih storitev in poklici, ki zahtevajo posebno kvalifikacijo, kot so vodovodarstvo, elektroinštalacije, tesarstvo itd. Delavci morajo imeti možnost izstavljanja računov. Velika večina Etece delavcev je registrirana kot samostojni podjetnik.
 - Druga platforma za množično zaposlovanje / crowdsourcing je **"Zank"**, ki je posrednik za posojila in kredite. Storitve je opisana takole:
Oseba, ki išče posojilo (posojilojemalec), vstopi v Zank in zahteva znesek, ki ga želi (od 1.000 do 10.000 evrov) in določi čas odplačila (med 6 in 48 mesecev). Zank preveri podatke, jih razvrsti tako, da jim dodeli obrestno mero glede na profil solventnosti (prihodki, odhodki, odplačila prejšnjih kreditov in
-
-

demografski profil) in to oceno objavijo. Drugi ljudje, ki so tudi vstopili v Zank, da bi vlagali svoj denar (investitorji), bodo izbrali to osebo za investicijo. Oseba, ki je zaprosila za posojilo, jo bo mesečno vračala z obrestno mero za čas, ki ga je izbrala. Oseba, ki je investirala, prejme vloženi denar in obresti. To je model alternativnega financiranja, ki se postavlja po robu tradicionalnemu bančništvu. Platforme za participativno financiranje (PFP) morajo imeti dovoljenje s strani Nacionalne borzne komisije (CNMV) in Banke Španije .

Brezposelne osebe ne morejo biti neposredno vključene (le malo jih bo imelo dovolj sredstev za vstop v platformo, ker je vložek in dohodek lahko zelo spremenljiv in tvegan), vendar pa bi platformo lahko uporabili kot izhodišče za začetno financiranje samozaposlitve.

V Španiji obstaja platforma za izmenjavo pisarn, imenovana "**Spacebee**". Načelo je preprosto: običajni pisarniški prostor se lahko preko platforme posodi ljudem, ki ga iščejo. Pristojbina znaša 15% celotne vsote transakcije. Pristojbina nastane v trenutku, ko je sklenjen sporazum, ne nujno v času plačila, in se pojavi samo enkrat, to je pri prvi transakciji in ne za vsak mesec, ko se daje v najem.

Podobno kot pri zgoraj navedenih prevoznih storitvah (npr. Railpanda) preko te platforme ni mogoče ustvariti dohodka. Lahko pa je koristno za bodoče podjetnike, da dobijo poceni delovni prostor in z malo dolgoročnimi obveznostmi.

- "**Helpy**" je trenutna aplikacija v španščini in francoščini. Zdi se, da gre za neprofitni skupinski pristop k potrošnji. Aplikacija povezuje ljudi z majhnimi nalogami in si prizadeva zgraditi zaupanja vredno skupnost. Aplikacija omogoča ljudem, da objavljajo naloge za katere potrebujejo pomoč, drugi pa se lahko odločijo za pomoč in prejmejo oceno. Za plačilo se dogovorijo, načini plačila ni določen. Ni pa gotovo, ali obstaja kakršna koli oblika alternativne valute (tj. časovna banka) ali če temelji le na modelu ekonomije delitve.

- Poleg teh platform, "**Traity**" zasluži omembo. Njen glavni cilj je ustvariti varno okolje za kakršno koli spletno transakcijo. To je posrednik za posrednike (druge platforme ali podjetja). Načeloma je platforma dostopala do osebnih omrežij (prijateljev, družine, kolegov ...), ki so med seboj "jamčili" za določeno osebo. Brezposelni, ki se nameravajo ukvarjati kakršnokoli dejavnostjo v ekonomiji delitve, bi lahko teoretično koristili to platformo. Na večini spletnih platform je podoben mehanizem za merjenje spletnega ugleda in splošno pravilo je: večji ugled pomeni več delovnih mest, ki jih dobite.
- "**Factoo**" je storitvena platforma, ki olajša obdavčenje in socialno varnost samozaposlenim. Deluje kot posrednik med delavci in njihovimi strankami in izda račune v imenu delavca. Formalno se samozaposleni zaposlijo na Factoo. Zaposleni (samozaposleni) so zakonsko podprti in imajo delovno zavarovanje. Ko je strokovnjak zaposlen v zadrugi, se ga prijavi za socialno varnost glede na opravljene delovne ure. Ko je delo zaključeno, lahko strokovnjaki vstopijo na partnerski portal in kupcu izdajo račun. Ko stranka izvede plačilo na bančni račun Factoo, bo Factoo v roku 3 delovnih dni plačal strokovnjaku: odštetje davek na dodano vrednost in davke za notranji promet.

Tabela 6 Platforme v Španiji.

Podjetje/platforma	Tip	Uporabna za	Pomembnost
Railpanda	Prevoz	delitev prevoza (vlak)	omejeno
Etece	Lokalne storitve	strokovna storitev	omejeno
Relendo	Lokalne storitve	delitev izdelkov	ja, omejeno
Spacebee	Nastanitve	delitev pisarne	ja, omejeno
Milingual	Online storitve	učenje jezikov	ja
Tutellus	Online storitve	video učenje	ja
Glovo	Lokalne storitve	gospodinjske storitve	ja
Zank	množično sodelovanje	investiranje/kreditiranje	omejeno
Helpy	Sodelovanje	neprofitna delitev	omejeno, ne za profit
Factoo	Sodelovanje	socialna varnost	?
Traity	Sodelovanje	varne transakcije	ja, ne za profit

Avstrija:

- **“Taskilldone”** (www.taskilldone.com) je platforma, kjer naročniki objavljajo delovna mesta (opravila) na spletu in določajo bodisi fiksno ceno bodisi urno postavko. Naloga je lahko administrativna ali ustvarjalna, pomembno pa je, da jo lahko digitalno dostavite prek spleta. Na drugi strani lahko ljudje zaprosijo za ta dela ali ponujajo svoje delo na spletu. Platforma je precej majhna in ima verjetno manj kot 100 registriranih uporabnikov. Ponujene storitve: širše kategorije, najdene na spletni strani so pomoč, grafika in oblikovanje, glasba in zvok, spletno trženje, kodiranje in tehnika, video in animacija, pisanje in prevodi. Lahko se ponudi več storitev. Plačilo je mogoče določiti med stranko in delavcem, samo s stranko (z določitvijo dela) ali s samim delavcem (s ponudbo storitve). Platforma ohrani 10% transakcijskega zneska. Ljudje lahko enostavno ponudijo svoje storitve na spletu, ker ni posebnih zahtev,.
- **“Foodora”**(www.foodora.at) je storitev dostave hrane, ki obstaja v večjih mestih. Stranke lahko naročijo hrano na spletu iz znanih restavracij in hrano prinesejo kolesarji. V nasprotju z "običajnimi" storitvami dostave Foodora zagotavlja digitalno transakcijo celotnega postopka in dobite dostop do restavracij, ki običajno nimajo dostave hrane (na primer, lahko dobite hrano iz gurmanske restavracije). Osebe, ki dostavljajo hrano so samozaposlene (nismo prepričani, kakšen je točen zaposlitveni odnos). Plačilo je razdeljeno na tri dele: za vsako dobavo so kolesarji dobili fiksni znesek (med 1 in 2 EUR na Dunaju), poleg tega pa dobijo denar za prevoženo kilometrino in denar od stranke. Po neformalnih pogovorih s kolesarji na Dunaju je povprečni dohodek na uro okoli 8 evrov. Ni neposrednih stroškov, ves denar se prenese na platformo, platforma plača kolesarjem. Na platformi bi lahko zaposlili brezposelne osebe. Investicijski stroški so sorazmerno nizki (potrebujete kolo), hkrati pa je takšno delo morda primerno le za mlajše osebe, saj morate biti športni in prilagodljivi.
- **“Myhammer”** (www.myhammer.at) je platforma za povezovanje strank in delavcev za široko paleto gospodinjskih, gradbenih ali servisnih storitev. Stranke lahko objavijo delo na platformi in poklicni ponudniki storitev lahko zaprosijo za to nalogo. Plačilo se dogovori med vpletenimi stranmi. Platforma ocenjuje kvalifikacije delavcev. Zaradi

zahtevane usposobljenosti številna uveljavljena podjetja uporabljajo platformo kot dodatni distribucijski kanal.

- **“BookATiger”**(www.bookatiger.com) platforma je specializirana za čiščenje. Odjemalci in delavci se Avtomatsko ukamejo na spletu, delavci pa pridejo na dom ali pisarno za opravljanje kakršnihkoli storitev čiščenja. Pogoji zaposlitve so pogojni in jih je treba določiti pred začetkom dela. Obstaja najmanjše plačilo (trenutno približno 16 € na uro), plačilo pa poteka preko platforme.

Tabela 7 Platforme v Avstriji

Podjetje/platforma	Tip	Uporabna za	Pomembnost
TaskTillDone	množično zaposlovanje	administracijske storitve	ja
Foodora	prevoz	dostava hrane	ja
Myhammer	lokalne storitve	gospodinjske storitve	ja, usposobljenost potrebna
BookATiger	lokalne storitve	čistilni servis	ja

Možnosti za podjetnike

Intervjuirali smo delavce na platformah v ekonomiji delitve. Iz teh intervjujev lahko za potrebe usposabljanja izluščimo naslednje:

- Pridobivanje začetnih izkušenj je pomembno. Zgradite si bazo stalnih strank. Podjetniki in menedžerje, katere smo intervjuvali, so danes tu, kjer so, šele po pridobivanju lastnih izkušenj z delovanjem na platformah, predvsem na področju, kjer je njihovo podjetje zdaj aktivno. Vsi sogovorniki to opisujejo kot bistven predpogoj za uspešni zagon lastnega podjetja. Na primer, eden podjetnik opisuje, kako je v okviru svojih nalog ugotovil vrzel v obstoječi ponudbi platform za digitalne storitve, kar je storil z razvojem svoje platforme. Ta proces vključuje tudi izgradnjo baze strank, ki jo je mogoče prenesti na novo podjetje.
- Spoznajte trg. Kot je že bilo opisano v prejšnji točki, je nujno, da se v največji možni meri spozna trg, na katerem bo delovalo novo podjetje. To velja zlasti za novo in nastajajoče področje ekonomskih platform. Čeprav so predhodne izkušnje na področju podjetja verjetno najpomembnejši način za pridobitev vrste tržnih znanj, obravnavanih tukaj, je pomembno, da se zbere čim več informacij, zlasti od drugih, ki delujejo na tem področju.
- Zavedajte se različnih veščin, ki so potrebne za množično delo in zagon lastne platforme. Nekateri naši partnerji v intervjuju pravijo, da so podcenili količino novih znanj, potrebnih za ta korak, da postanejo podjetniki, tudi če so že samozaposleni. Njihovo priporočilo je, da je treba vlagati v to znanje in to čimprej.

Študijski primeri

Tukaj so primeri, ki so predstavljeni v Temi 1, prav tako pomembni.

Video

<https://www.youtube.com/watch?v=R3PluXyxP9M>

<https://www.youtube.com/watch?v=U9LsRDxl6as>

<https://www.youtube.com/watch?v=gL8MiC-Gugg>

<https://www.youtube.com/watch?v=qd8OECBx8Ls>

Dodatno branje

<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/online-platforms-digital-single-market>

<https://www.shareable.net/blog/11-platform-cooperatives-creating-a-real-sharing-economy>

<http://www.pewinternet.org/2016/11/17/gig-work-online-selling-and-home-sharing/>

Επιμελητήριο Αρκαδίας

COORDINA Organización de Empresas y Recursos Humanos, S.L.

CPU - Gospodarska zbornica Slovenije Center za poslovno usposabljanje

FORBA - Forschungs- und Beratungsstelle Arbeitswelt

RCCI - Ruse Chamber of Commerce and Industry

Cámara Oficial de Comercio, Industria, Servicios y Navegación de Valencia

